

Stockholms universitet
Rektor

Luntnakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Pontus Kyrk
pontus.kyrk@hsv.se
BESLUT

2011-03-18
Reg.nr 31-7036-10

Anmälan om huruvida student ska gå om hel kurs trots att tre av fyra obligatoriska moment fullgjorts

Anmälan

NN har i egenskap av studentombud vid Stockholms universitets studentkår i en anmälan till Högskoleverket anfört bl.a. följande.

Hon gör denna anmälan på en students vägnar. Studenten studerar på civilekonomprogrammet, inriktning Management. På grund av personliga omständigheter kunde han inte närvara på ett obligatoriskt seminarium i kursen Power, Change and Resistance, 7,5 högskolepoäng (hp). Enligt kursansvarig och studierektor var studentens orsak inte tillräcklig för att inte närvara (begravning och läkarintyg är de enda giltiga orsakerna för frånvaro).

Kursen examineras löpande och består av fyra seminarier med en skriftlig inlämningsuppgift knuten till varje seminarium. Företagsekonomiska institutionen har beslutat att studenten inte kan komplettera det seminarium där denne var frånvarande, och menar att han nu måste gå om hela kursen nästa gång den ges. Studenten har lämnat in de tre obligatoriska gruppuppgifterna som hörde till de första tre seminarierna samt skrivit den avslutande individuella uppgiften som hörde till seminariet som han missade. Studenterna på kursen har inte getts formella betyg på de seminarieuppgifter de lämnat in men har fått ett omdöme baserat på sin prestation (1-5).

Hon har kontaktat studierektorn på Företagsekonomiska institutionen och han menar att trots att studenten fullgjort tre av fyra obligatoriska moment i kursen, måste denne gå om kursen i sin helhet för att få betyg i kursen. I aktuell kursplan finns ingen information om att en student som missar ett seminarium måste läsa om kursen i sin helhet. Kursplanen hänvisar till en kursbeskrivning där det anges att "Participation at seminars is part of the

examination and is therefore compulsory. Absence from the seminars is granted if you have strong personal reasons (such as attendance at a funeral), or if you are ill (verified by a doctor's written statement)". Det framgår inte heller av kursbeskrivningen vad konsekvenserna blir om en student är frånvarande från något moment. Studentkåren ifrågasätter om Stockholms universitet förfarit på ett korrekt sätt när en student tvingas att gå om en hel kurs trots att han fullgjort tre av fyra obligatoriska moment.

Utredning

Stockholms universitets yttrande

Anmälan har remitterats till Stockholms universitet för yttrande. Universitet har i sitt remissvar anfört bl.a. följande.

Enligt Högskolelagen ska universitetets verksamhet avpassas så att hög kvalitet i utbildningen nås. Vid företagsekonomiska institutionen innebär detta ett undervisningsupplägg där studenternas lärande ställs i centrum.

Universitetspedagogisk forskning bekräftar att studenternas lärande främjas genom aktiverande undervisningsupplägg. Företagsekonomiska institutionen anser att obligatoriska seminarier är ett viktigt verktyg för att uppnå detta.

På ifrågavarande kurs har studenterna genomgående informerats om att kursens seminarier är obligatoriska då detta anges i kursplanen, kursbeskrivningen, vid kursintroduktionen samt vid enskilda föreläsningar och seminarier. Eftersom godkänt betyg inte kan sättas utan deltagande vid kursens alla seminarier anser institutionen att studenter som inte har fullgjort de obligatoriska kursmomenten behöver gå om kursen för att kunna uppnå godkänt betyg. Detta för att uppnå kontinuitet i lärandeprocessen för den enskilda studenten. Av kursinformationen framgår att det inte erbjuds någon möjlighet att komplettera "ogiltig" frånvaro.

NN har beretts tillfälle att yttra sig över universitetets yttrande och har därvid anfört bl.a. följande.

Företagsekonomiska institutionen anger i sitt yttrande att information om att deltagande vid kursens seminarier är obligatoriskt, anges i kursplanen. I den kursplan som gällde då studenten gick kursen anges att "närvaro kan förutsättas vid vissa aktiviteter i kursen. Detta meddelas i särskilda anvisningar som ges inför varje kursstart". I kursplanen anges även att studenten, för att erhålla godkänt betyg på kursen, ska ha lägst betyget E på den avslutande skriftliga tentamen. Kursen innehåller överhuvudtaget inte någon avslutande skriftlig tentamen, utan examineras löpande genom seminarier och skriftliga inlämningsuppgifter.

Företagsekonomiska institutionen har den 14 december 2010 ändrat kursplanen till den något striktare formuleringen ”närvaro krävs vid vissa aktiviteter i kursen. Detta meddelas i särskilda anvisningar som ges inför varje kursstart”. Kursplanen har även uppdaterats med information om kurskrav, för att erhålla godkänt slutbetyg krävs numera ”närvaro och aktivt deltagande i seminarier och kursintroduktion enligt särskilda anvisningar som ges vid varje kursstart”. Studenten började gå kursen den 29 september 2010 och kan därför ej bedömas enligt den numera reviderade kursplanen.

Företagsekonomiska institutionen anger även att det i kursinformationen framgår att det inte erbjuds någon möjlighet att komplettera ogiltig frånvaro. Varken i kursbeskrivning eller kursplanen finns information om kompletteringar eller restuppgifter vid frånvaro, giltig eller ogiltig.

I skriften "Föreskrifter för examination vid Stockholms Universitet" anges på sidan sju följande: Sker examinationen löpande ska studenterna senast vid kursstart informeras om till exempel vilka seminarietillfällen, moment och uppgifter som är betygsgrundande, hur stor del av betyget de utgör och om frånvaro får konsekvenser för betyget samt vad som krävs för att få dispens och hur man gör för att få det”

Studenten har förvisso genom kursbeskrivningen fått information om att frånvaro från ett obligatoriskt seminarium enbart är giltig vid begravning eller sjukdom styrkt av läkarintyg, men denne har inte informerats om att icke närvaro vid ett seminarium innebär att studenterna tvingas gå om hela kursen eller att ingen möjlighet till restuppgift i samband med frånvaro ges. Studenten har inte heller fått någon information om hur stor del av betyget de olika momenten utgör.

I "Allmänna råd för examination vid Stockholms universitet" (bilaga 4, sid 30) anges följande gällande omprov, restuppgifter och kompletteringsuppgifter: ”Det är i sammanhanget viktigt att understryka att det är studenter som har genomgått en kurs som ska ges ett betyg. (HF 6 kap 18 §). Det innebär följaktligen att det bara är studenter som har genomgått kursen som har rätt till omprov vid ett underkänt betyg. Om en student i stor utsträckning har uteblivit från obligatoriska moment, eller på annat sätt inte har uppfyllt uppställda kurskrav kan man anse att studenten inte har genomgått kursen, och behöver då istället gå om den när den ges nästa gång för att kunna få ett godkänt eller underkänt betyg. Det gäller här att hitta en lämplig avvägning. Man bör undvika att skapa ett regelverk med obligatorier som är så omfattande att de i praktiken omöjliggör ett välfungerande omprovsförfarande. Och,

oavsett dessa reglers omfattning och utformning ska de vara i linje med den aktuella kursplanen”.

Studenten har lämnat in samtliga av kursens fyra inlämningsuppgifter samt varit närvarande vid tre av fyra seminarier. Han kan inte anses ha varit frånvarande i så stor utsträckning att han inte kan anses ha genomgått kursen och av den anledningen måste gå om kursen i sin helhet nästa gång den ges.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 6 kap. 15 § högskoleförordningen (1993:100) ska formerna för bedömning av studenternas prestationer anges i kursplanen. Även de övriga föreskrifter som behövs ska anges. Kursplanens regler är föreskrifter i regeringsformens betydelse och därmed bindande såväl för studenterna som för lärosätena.

I den kursplan som var giltig när den aktuella studenten deltog i kursen anges att "examinationen sker löpande genom aktivt deltagande på seminarier och skriftliga inlämningsuppgifter." Enligt anmälan ställs bl.a. krav på att studenterna ska ha deltagit i fyra seminarier. Frågan i ärendet är om en student som endast deltagit i tre av de fyra seminarierna måste gå om hela kursen för att kunna godkännas.

Högskoleverket har i rapporten Rättssaker examination (andra omarbetade upplagan, 2008:36 R, s. 27 ff.) framhållit att ett betygsärende kan delas in i fyra stadier: initialstadiet, beredningsstadiet, avgörandestadiet och verkställighetsstadiet. Beredningsstadiet av betygsärendet innehåller alla moment som är en förutsättning för att betyg ska kunna sättas. Om obligatoriska moment finns föreskrivna är fullgörandet av sådana moment en förutsättning för betygssättningen.

Om examinationen på en kurs innebär att studenterna ska delta i seminarier, måste ställning tas till om obligatoriet fullgjorts på ett godkänt sätt. Ett sådant ställningstagande är att betrakta som ett beslut under beredningsstadiet av betygsärendet. I det aktuella fallet har studenten, såvitt framgår av ärendet, fullgjort tre av de obligatoriska seminarierna. Han har därmed inte uppfyllt kravet på att ha deltagit i alla seminarier som ingår i examinationen av kursen och kan därför inte ges ett godkänt betyg på kursen. Frågan är då vilka förutsättningar som gäller för att studenten ska kunna prestera på ett sådant sätt att han kan godkännas. Det förekommer att studenter som inte fullgjort ett obligatoriskt moment ges möjlighet att efter kursens slut komplettera med exempelvis en inlämningsuppgift. Detta förutsätter dock enligt Högskoleverkets mening att ett sådant undantag från examinationsreglerna finns angivet i kursplanen, vilket det inte gör i detta fall. Studenten måste därför delta i det

seminarium som han missat när det ges nästa gång. Stockholms universitet kräver emellertid att studenten genomgår hela kursen på nytt. Enligt Högskoleverkets mening är det formellt möjligt för ett lärosäte att kräva detta, men det måste framgå av kursplanens examinationsregler. I annat fall bör studenten kunna åberopa de redan godkända seminarierna nästa gång samma kurs ges och endast delta i det seminarium som han missat.

Sammanfattningsvis anser Högskoleverket att kursplanens regler innebär att studenten inte kan kräva att få göra en kompletterande uppgift som ersättning för det missade seminariet, men Stockholms universitet kan å andra sidan inte kräva att han genomgår hela kursen nästa gång den ges.

Med den kritik som detta ställningstagande innebär av universitetets besked till studenten, avslutar Högskoleverket ärendet.

Christian Sjöstrand
Chefsjurist

Pontus Kyrk
Verksjurist

Kopia för kännedom till
NN